

ЭНГСИЭЛИИ

• Нам улуунун хаһыата 1935 сыл алтынньы 5 күнүгөр төрүттэммитэ •

1999 с.

От ыйын

8

күнэ

чэппиэр

№ 84 (8613)

БЭҔЭҔЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

(Улуус баһылыгын мунһабыттан бэлиэтээһиннэр)

Хамааттаҕа овошчехранилищеҕа уот турбут, бу төрүөтүнэн электропроводкаҕа хатыһы тахсыбыта буолар. Партизанга оҕо лааҕырыгар баһаарынай өтүнэн сэрэтэн предписание суруллубут. Хатырыкка баһаарынай депо аһыллыахтаах, онно 5 мизетэ 12 сайабылыанна кирибит. Ааспыт нэдиэлэҕэ Россияҕа баһаарынай сулууспа тэриллибитэ 350, улууска 60 сыллара бэлиэтэннэ.

Улуус киинигэр буолбут ыһахтар кэнилэриттэн хомунуу, өрөмүөн үлэлэрэ ыгтыллар. Водопровод сурун өттө оҕоһулунна, уу ыгтылынна. Манна «Намгазетрой» КСМК улаханник көмөлөстө.

МУ НУ ЖКХ салаатынан өрөмүөн косметической эрэ өттө ыгтыллар, итигэр трассалары, котельнайдары оҕорууга сайаапкаммит турбалар, атын тариллар кэлэ иликтэринэн үлэ сағалана илик. I Хомуустаах кварталнай котельнайын үрдүн бүрүүгү тимирилис көстүбэтэ, арай чааһынай киниттан мэнэйдэһии бэрээдэгинэн булуохха сөп диэтиллэр.

Дьокуускайга ЖКХ профсоюзун рескома хамнаса кэлбэтинэн сибээстэн пикеттары тэрийэргэ ыгырбыт, онно биһиги дьоммут кыттаран туттуналлар. Өрөмүөнгө сылааһы тутар стекловата наада, онуоха Нерюнриттан бэйэ тиэнэригэр биер массына ороскуота 13000 солк. тэҥнээр эбит. Оттон Модукка быраһыллыбыт комплекска манник стекловата таах сытара билиннэ.

Үөрэх тэрилтэлэригэр капиталнай өрөмүөн харчы суоһунан сағалана илик. Аны туран оскуола-ларга телефоннары араартаан кэспиттэр, иэстэри төлөөбөтөрүн иһин, онон ыксалаах балаһыаннаҕа сибээстээр күчүмүһү буолбут.

«ЭХО» программанын элбэх оҕо лааҕырдара сырыттылар. Түбэ оскуолатыгар аһаҕыт ПАЗ автобус айаннаан иһэр, Партизан оскуолатыгар трактор туруорсаллар.

Балыһаларга: оҕо консультациятын дьэтин аһаҕа уларытылыахтаах, поликлиника үрүт өһүөтэ сууллаары турар. Ханна бағарар курдук капиталнай өрөмүөнгө олук кыра харчы көрүлүбүт.

Санэпиднадзор Үөдэйгэ «Хоту» СХПК үүт заводун бэрэбиэркэлээбит, онуоха икки күн сайааччылары булбатахтар, бэрэбиэркэ түмүгэ бэрдэ суох буолбут. «Үрүн Ас» ГУП үүт заводугар балаһыанна мөлтөх, ирдэбилгэ эппиэттээбэт. Ити кэмгэ Арбакка чааһынай дьон үүтү уора-көстө «Роса» бытыылкаларыгар кутан атылыллар. Улуус баһылыга үүт заводтара санитарнай ирдэбилгэ эппиэттээбэт буоллаҕарына сабыталаан кэбиһэри ирдээтэ.

Ааспыт бэтинсэҕэ улуус инбэлииттэрин ыһаҕа буолан ааста. Нам селотугар инбэлиит өҕөлүгө площадка аһыллыахтаах. Бэс ыйыгар пенсия суотугар бородуукта түгэтилиннэ, онуоха сыана биллэрдик үрдээбит (1 куул саахар 700 солк., «Рама» 24 солк.), манна транспорт ороскуота эбилиннэ. Онон бу ыйтан пенсияны харчынан бэриллэр.

Чааһынай дьэлиэри туттууга сорох дьэһалтлар кредит харчытын хомуйан баран туттарбакка олоролор, сорох өттүгэр докумуоннарга бутуур баара бэлиэтэнэр.

Оттооһунна республика үрдүнэн селекционной мунһах ыгтылынна, онуоха от ыйыгар сорууда 60 бырыһыанын, атырдыах ыйыгар 40 бырыһыанын оттоон икки ый иһинэн бүтэрэргэ сорок турда. Үлэһиттэри көүлүүр сыалтан куоталаһыны тэрийэргэ сүбэлээтилэр.

Республика ИДМ сүбэ мунһаҕар көлөпүнөни суох оҕорорго диэн буолбут. Калинин наркоманияны кытта сибээстээх буруйу оҕоруу кэҥээн иһэр, от ыйын 15 күнүгөр диэри көлөпүнөни хорутан, уматан, үргээн суох оҕорорго сорок турда.

Улуус гимназиятын тутууга бэдэрээтсэпит «Эгии» фирма үлэни хоннохтоохтук сағалы илик, салгы уһатар-кэҥэтэр тутунигэр атын фирмалары кытта кэпсэтэн үлэни тэтимнээхтик ыгтарга сөп буолбут.

Бэлиэтэннэ В. КАСЬЯНОВ

АҔЫҔАХ МЫЛ МИҔҔЫТЭС

От ыйын 2 күнүгөр киин пааркаҕа социальная харысхал управлениетин күүһүнэн Нам улуунун инбэлииттэрин обществотын ыһаҕа буолан ааста. Барыта 8 инбэлииттэн 180 киһи, ол иһигэр 60-ча оҕо кэлэн кыттыһыны ылдылар, үөрөн-көтөн, оонньоон, оһуохайдаан тарҕастылар. Социальная харысхал управлениета, инбэлииттэр обществолара ыһаҕы тэрийэн кыаммат ыҕарыах дьону көрүүһүнэрэн, араас бириестээх конкурстары ыһтан кэлбит дьону сэрҕэхситтилар, дуоһуяа сыһынталар.

Быйыл сайын Намнаағы үөрэх управлениета өҕөлү сайынны сыһыналарын көдүүстээхтик атааралларыгар 58 холбоһуу үлэлэтэр былааннаах. Ол курдук, 6 үөрэтэр-интеллектуальной, 23 үөрэтэр-производственной, 10 туристической уонна экологической, 5 спортивной, 3 культурнай-эстетической, 11 оҕо площадка аһыллан үлэлиэр. Ону таһынан республика араас лааҕырдарыгар 68 оҕо сыһына, үөрэнэ сылдьаллар.

АҔыах хонуктаағыта Дьокуускай куорат «Спутник» лааҕырыгар эдэр суол инспектордарыгар үһүс республикатаағы «Суол наукаларын дьоһу академията» диэн конкурс ыгтылыбыта. Онно биһиги улууспуттан Нам 1-кы политехнической орто оскуолатын 8-с кылааһын үөрэнээччилэрэ 3-с бириестээх мизетэни ылан кэллилэр. Нам хамаандатын өҕөлүгө суол быраабылаларыгар, конкурс бары көрүнүгүгэр үрдүк таһымнаах биһилилэрин көрдөрдүлэр.

Соторуутаағыта Саха Республикатын Президентин Ытык сирдэр туһунан Программанын быһытынан уонна айылҕа харыстабылын Министрствотын кытта Нам улуунун дьаһалтата дуоҕабар түһэрибитинэн сибээстэн Партизан нэһилиэгэр Ытык сирин бэлиэтээтилэр. Манна Муоһан күөлүн үрдүгэр намнары төрүттээбит Мымаха олоҕо баара биллэр. Нэһилиэк олохтоохторо онно бэлиэ туруордулар уонна инникитин ону ситэрэр, бу сирин көрөр былааннаахтар.

С. ЭВЕРСТОВА,
СГУ студентката

ТАЛЫ ТАЛБА ТААТТАҔА

I
Намнаағы социальной реабилитация училищетын үлэһиттэрин 7 киһилээх делегацията саха улуу суруйааччыларын төрөөбүт-үөскээбит түөлбэлэригэр Таатта улуунугар Баһылай Манчаары бириинигэр республикатаағы XVI «Олонхо оонһууларын» спартакиадаҕа баран күүлээдэн, дуоһуяа сыһынанан кэллибит. Кырдык да, киһи үөрүн, сөбүөн курдук Таатта дьонно сөүмэр үлэни ыһыттылар: стадионнарын сағардан оҕорбуттар, элбэх аһааннаах «Олимпийскай дэриэбинэ» коттеджара дьэндэйдиттэр, норуот мастара Э. Алексеев бырайыагынан Моҕол ураһа тутуллубут.

«Олонхо оонһууларын» аһыллытын сиригэр-туомугар Республикабыт Президентэ М.Е. Николаев, саха народнай суруйааччыта Д.К. Сивцев-Суорун Омоллоон ода үрдүк сололоох ыалдьыттар кытыннылар.

Спартакиадаҕа кизг өрүттээх культурнай мероприятиялар: олонхо, хомус, тойук, оһуохай, ырыа күрэхтэрэ ыгтылыһылар. Москва, Китай республикатыгар цирк артыыстарыгар үөрөнөр саха өҕөлүгүн интэриһинэй программаларын сэргии көрдүбүт. Спартакиада сонун түгэнинин үрүн аттаах Манчаары Баһылай быдан дьыллар мындааларыттан эргиллэн кэлбитти стадиону эргий сүүрдүбүтэ буолар. Парадтарын кэнииттэн күрэхтэһиилэр сағаланылар. Күрэхтэһии символун - орус миимит олоу - биһиги эмиз сонургуу көрдүбүт. Спортивной хамаандадар парадтарын кэни-

титтэн күрэхтэһиилэр сағаланылар.

Спорт араас көрүгөр хотуулаахтык кирибит спортсменнар - мас тардыһыгыгар: А. Баишев, Н. Колодко, сүүрүүгэ: Л. Семенова, Н.Токусаров, А. Феофанов, хапсаҕайга: Г. Массаев, З. Чукров, А. Яковлев, атах оонһуутугар А. Иванов, А. Мельник ода.

Биһиги делегация дьонно училищетын быйыл кыһыл дипломунан бүтэригэр Люба Гоголева төрөппүттэригэр Аграфена Николаевна уонна Василий Иннокентьевич Гоголевтарга түһэн, хонор-өрөөн сыһынаһыбыт.

Харбалаах училищетын администратията көрсөн, дьоллоох дьоро түһүлгүн тэрийдэ, уохтаах кымыһынан, эмиз этинэн күндүлээтилэр.

Талы талба Таатта дьикти айылҕата, ыалдьыттыма дьонно сэрэгэ биһизгэ үгүс сынааны, кэрэ өйдөбүлү хаалларда.

Бүтэһикпэр, Ытык-мааны Таатта сиригэр, бу тэрээһиннээх улахан мероприятиеҕа сылдьан, астынан кэлбит делегация чилиэнэрин аатыттан социальной реабилитация училищетын директоругар Федоров К.И.тэрийэн, дьаһайан ыһыттыгар улахан махталбытын, баһыбыабытын тизрэдэбит уонна училищетын коллективин үөрэх дьылын ситиһиилээхтик түмүктээбитинэн эбэрдэлибит! Уопускаҕа дуоһуяа сыһынан кэлэр саҕа үөрэх дьылыгар өссө түмсүүлээхтик, таһаарылаахтык үлэлиэһин!

Полина КУЗЬМИНА,
НСРУ иштээччигэ

II

Бу ый 26 күнүгөр Тааттаҕа «XVI олонхо оонһуутугар», «Туйаарыма Куо-99» диэн республиканскай кырасаабыссылар конкурстары ыгтылыбыта. Манна уопсайа уон улуустан биридди куола күрэхтэспиттэр. Мин Нам улуунун аатыттан баран ситиһиилээхтик кыттан «Чэмэлине Куо-99» аатын ылан олунун диэн дьоллоннум диэххэ сөп. Туйаарыма Куо буоларга санамматаҕым даҕаны алта номинация иһигэр кирэммин үрдүк чизэск тигистим диэн үөрүөхпүн үөрдүм. Конкурска кыттарга холонон санаам да суоҕа (билигин арыһы да сыанабылым үрдээтэ диэххэ сөп). Манна барытыгар түүннэри-күнүстэри миигин ыһаҕар сүүрбүт-көппүт культура отделын сэбиэдиссэйигэр А.В. Кириллингэ, учууталбар А.Н. Окоемовка уонна таптаалаах күндү төрөппүттэрбэр истинник махтанам этэ. Мин ситиһиим эһиги ситиһиитиг буолар!

Хаһан даҕаны күнүгүтүн хара былыт күлүктээбэтин, өссө да элбэх сибэккини сизтэн таһааран күнүгэ сыламантыгар. Наммыт улууна, энсиллэр Эңсиэлибит хочото бары өттүнэн аар-саарга аатырдын. Сулустуу элбэх, чаҕылхай ситиһиилэниг — диэн сахалыы махтал алгыспын тизэрдээхпин бағарабын бар дьоммор, күндү биир дойдулаахтарбы!

КИМ ЛЕНА,
Партизан орто оскуолатын 11 кыс. үөрэнээччигэ

Иллэң кэм кылаакка тэң

КУЛУУП—КУЛЬТУРА КИИНЭ

Соторуутаағыта норуот айым-ныһытын уонна сыһыналарын киинин үлэһиттэрэ төгүрүк остуол тула түмээн, сыл аһардаах үлэлэрин түмүгүн дүүүлэстилэр, санааларын атастастылар.

Мунһааха специалистар бары отчуоттаатылар, туох итэҕэс-быһаҕас баарын бэлиэтээтилэр, инники былааннарын кэспээтилэр.

Быйыл урукку сыллааҕар быдан элбэх концерт, конкурс, тематической биэчэр ыгтылыбыта, үгүс гастрольнай биригээдэлэр кэлбиттэрэ бэлиэтэннэ.

Ордук элбэх киһи «Оо, Кэрэ Нам сирэ» фестивал 1, 2, 3 турдарыгар өрө үрүүрүлээхтик кыттан, улуустарын 200 сылын уонна улуус инородческой управата тэриллитэ 200 сылын тэрээһиннээхтик, түмсүүлээхтик көрүстүлэр. Манна даҕатан эттэххэ, юбилейнай ыһааха холбоһуктаах улахан хорга Нам селотун тэрилтэлэрин хордара суолта биэрэн кыттыбатахтара хомолтолоох.

Народнай театр быйыл былырыннытааҕар ныргиччи үлэлээбитин, элбэх мероприятиены ыһы-

тытын бэлиэтиэххэ наада.

Быйыл фольклору сайыннарар сыалтан олунньу 26 күнүгөр «Мин олонхо дойдутун өвөтүбүн» — диэн Республиканскай норуот айым-ныһытын фольклорга отделын, СГУ төрүт культураҕа кафедратын ученайдарын ыһыгар, улуустаағы семинары ыһыттыларын биһирээн туран методистар У. Сивцева, М. Аргунов инникитин фольклору ыһан, угуманнахтык үлэлиллэригэр сүбэлээтилэр.

Ыччаты, оскуола өҕөлүгүн кытта үлэ баран эрэр биллэр буолла. Ыччат түмсүүтүн лидердэрэ У.Атласова, А.Соловьев, В.Кутуков уода. кулуупка ыгтыллар мероприятиеларга сылдьан-көстөн бааларын биллэрэн эрэллэр.

Культура Дьээтэ авариной туруктааҕа биллэр, онон бу сыла көрүлүбүт үп-харчы уһаабакка илиигэ киридэринэ былааннамыт реконструкция, реставрация үлэтэ сөпкө бүтэн, аны күһүн өрөмүөннэммит кулуупка киизэр дьоллоноуох этибит.

Ф.Лукина, УМК методиһа

Сир — олох, бийаң төрдө

«Нам» УПХ-108 үлэһиттээх. Билинни туругунан 200 ынах сүөһүлээх, итичэ сылгылаах.

Быйыл сайын 196 гектардаах бааһынаҕа туорахтаах культураны ыспыттар. 8,5 гектарга хаппыыстаны, 3 га сиргэ моркуобу, 1,5 гектарга сүбүөкүлэни олордубуттар. Одурут аһын көрүүгэ-истиигэ 13 улахан киһи уонна 16 күнүскү лааҕыр өҕөлүгө сылдьаллар.

— Моркуоптук тахсыыта мөлтөх соһус, сыыс өт өрө аста, — дири кинилэр салайааччылар Е.М. Дмитриева. Билигин улахан дьон, өҕөлүгө сыыс от үргээһинигэр үлэлээһиллэр.

Бу хаһаайстыба өссө теплицаны 1,5 тыһ. кв.м. помидору, 400 кв.м. одурусуну, 100 кв.м. переһи олордубуттар.

— Кулун тутар 16 күнүгөр рас-

садалаабыппыт, ыам ыйын 16-18 күннэригэр теплицаҕа көһөрбүппүт. — дьэһэллэр үлэһиттэр. Манна Л.П. Новгородова, Г.Н.

САНААЛАРЫН ТУҔЭРБЭККЭ

Соловьева, Г.М. Рожина үлэһиттэр. Помидордара сизтэн төкүнүспүттэр. Одурусуну кыралан быһаллар эбит.

Ону таһынан 40 гаҕа хортуоп-

пуйу ыспыттар.

— Быйыл хоту улуустары - Верхоянскайы уонна Өлөөнү кытта дуоҕабардаһыппыт. Кинилэргэ 160 тн. хортуоппуйу, 90 тн. хаппыыстаны ыһаҕахтаахпыт. Онтон ордугун куоракка батарарга былааннаһабыт, — диэн кэспиир хаһаайыстыба директора Д.Ф. Алексеев. — Үп-харчы болпуруоһа уустук. Хоту улуустарыт дуоҕабар быһытынан 30 бырыһыан аван угуохтаах этилэр да, билиннээһингэ диэри мөлигир.

Директор этэринэн быйыл сайын окко оту рулонунан престиир үс звенону үлэһиттээхтээхтэр. Билигин үлэһиттэр бэлэмнэнэн техникаларын көрүө сылдьаллар. Хаһаайыстыба балаҕа техникалаах, ол эрээри совхоз сағаттан сүүрэр буолан эргэрибиттэр.

Ити курдук «Нам» УПХ бу уустук кэмгэ бэйэтин көрүнэн олодор. Оттон үлэһиттэр уу харчыны көрбөтөхтөрө төһө да ырааттар, санааларын түһэрбөккэ үлэлииллэр.
К. ОЛЕСОВ

(Итинник 72, 74-75, 77-78, 80-81 №-гэ көр)

Улус тэриллэбитэ 200 сылыгар

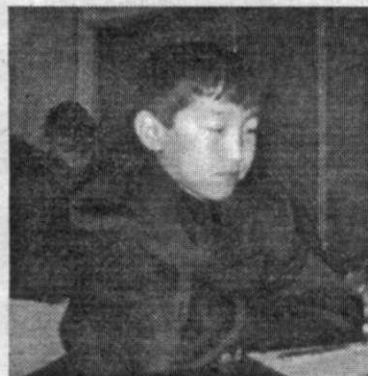
Колесов М.Я.

Рехлясов А.А.

Егоров Г.К.

Прокопьев Вася

Леонтьев И.Р.

Спорт бу көрүнгөр ситэ тардылла илик нэһиликтэр бааллар. Итинник нэһиликтэргэ Түбэ, Фрунзе, П Хомустаах, Бөтүг, Искра уонна Намнаагы педучилище кирирлэр. Бу учааскалартан биир да дуобатчыт кэлэн күрэхтэниигэ кыттыбат. Нэһиликтэр хамаанда туруорбаттар. Дьингэр кинилэргэ дуобатчыттар бааллар. Биричинэтэ нэһиликтэр салыааччылары суолта бээрбөккө, спорт бу көрүнгөр дьону түмүүгэ үлэлэспэттэригэр сытар. Итиниктин Салбан, Никольская, Таастаах, Арбын холобурдарынан ылыс-ахтара дьин эрэнибит.

1999 сыл бизэс ыйыгар республиканскай таһымнаах чемпионаттарга уонна улуска тэриллэбит 11 күрэхтэниилэргэ кытты суола-иһэ суох хаалбата, иннибит диэки хардылаабыт. Эр дьон үрдүкү лигаларын чемпионатыгар Петр Собакин төрдүс бочуоттаах миэстэни ылла уонна спорт маастарын нурматын толордо. Дьахталлар чемпионаттарыгар Розалия Егорова үһүс призер. Эр дьон бастакы лигаларын чемпионатыгар Иннокентий Лаврентьев үһүс миэстэни ылла уонна 2000 сылга үрдүкү лигага кыттар бырааптанна. Үөрэнэччилэр күрэхтэниилэригэр маастарга кандидаттарбыт Вася Прокопьев, Коля Петров куһаана суох түмүктээхтэр.

Улууска эр дьонго И. Лаврентьев, дьахталларга Р. Егорова дуобат икки көрүнгөр («64» уонна «100») чемпионнаатылар. Международнай дуобакка үөрэнэччилэр Вася Прокопьев, Коля Петров иккис, үһүс призердар. Нуучча дуобатыгар дьахталлар ортолоругар кыргыттар Ксения Егорова иккис, Яна Акимова үһүс миэстэни ыллылар.

Хамаанданан күрэхтэниигэ Хамаатта нэһилигэ (капитан Е. Леонтьев) бастакы бөлөххө бастаата. Иккис миэстэни оҕо спортивнай оскуолата (В. Прокопьев), үсүһү Нам селота (Н. Ноев) ыллылар. Иккис бөлөххө Никольская нэһилигэ (А. Аммосов) бастаата, Таастаах нэһилигэ (Р. Никитин) иккис, Нам селотун иккис хамаандата (А.Рехлясов) үһүс бириистэх миэстэни ыллылар. Икки киһи маастарга кандидатка, 9 киһи бастакы разрядка үүннүлэр. Бизэс ыйга 17 дуобатчыт иккис, 18 дуобатчыт үһүс разрядтаннылар.

Билигин туругунан Нам улунугар олоһоллор, үлэлиллэр, үөрэнэллэр дуобакка спорт маастара 1, маастарга кандидат 32 уонна 92 бастакы, 91 иккис, 32 үһүс разрядтаах дуобатчыттар. Ол иһигэр I Хомустаахха 5, Партизанга 2, Хамааттага 6, Хатырыкка 4, Нам селотугар 13, Модукка уонна Хатын Арыыга биридии маастарга кандидаттар бааллар. Итини тэнгэ улус үрдүнэн 39 дуобатчыттар кандидатскай бааллаахтар эбэтэр маастарга кандидатка адьас чугастар. Улуус тас өттүгэр барбыттар кирбэттэр.

Ырынак ыкпыт, харчы-үп

кырымчык кэмигэр күрэхтэниигэ дьону муньуу ыарахаттардаах. Кыайылыахтары наараадалыыргар бириис харчыта көстүбэт. Ыраах сиртэн айаннаан кэлэргэр борогуонун харчыта ыарахан. Холобур, Арбынтан маастарынанан айаннааһынгар кэлэбара 100 солк. барар. Көбөкөнтөн, Хатырыктан, Салбантан, Таастаахтан, Модугтан, I Хомустаахтан аңардас кэлиигэр 20-25 солк. төлүүгүн. Ол үрдүнэн дуобатчыттар аахсыбакка активнайдык кытталара үөрүүлээх.

Итинник усулуобуйага тэрэһингэ элбэхтик сүүрүөххүн көтүүхүн, дьону кытта үлэлэни-

ыахтаах. Өрүс илин эңеринээди федерациялары кытта сылы быһа сыһыарыллан үлэлэниэхтээх.

Солбуйар председатель Леонтьев И.Р. (ДЮСШ тренерэ) «Дебют» кулуубу үлэлэтиэхтээх. Онно оҕолор эрэ буолбакка улахан дьону кытта хабыахтаах. Нэһиликтэрдээди общественной тренердэр үлэлэригэр көмөлөһүөхтээх. Үөрэнэччилэр республика күрэхтэниилэригэр кыттыыларын ситиһиэхтээх. Улууска үөрэнэччилэр күрэхтэниилэрин тэрийиэхтээх. Эппиэттиир секретарь үлэтигэр көмөлөһүөхтээх.

Солбуйар председатель Егорова Р.Н. дьахталлары, кыргыттары кытта быһаччы үлэлэниэхтээх. Улахан дьон республика күрэхтэниилэригэр кытталарын салыахтаах. Улууска үөрэнэччилэр күрэхтэниилэрин тэрийиэхтээх. Профкомнар көмөлөрүн ситиһиэхтээх. Бөтүг Аппааны, Искра федерацияларыгар көмөлөһүөхтээх.

Судейскай коллегия салыааччыта Софронов А.Н. күрэхтэниилэргэ (нэһиликтэри эмиэ хабаан) судействоньы хааччыыахтаах. Гроссмейстердар, маастардар, маастарга кандидаттар сеанастарын сүрүннээн ыгыахтаах. Судьуйалар категорияларын үрдэтиилэригэр үлэлиэхтээх. Хас нэһилик аайы бэйэлэриттэн судьуйалыыр киһи үүнэн тахсарын ситиһиэхтээх.

Федерация итинник хайысханан үлэлэһинэ туох түмүктээбэ сыл бүттүбүнэ көстүбө. Туох үчүгэй, итэвэс баарын ыргыһан, дьүүлэһэн кэлэр сылга табыгастааһын тэрэһини уларытан бэриллиэхтээх. Быйыл даһаны Е. Эверстов кэрэһинигэр турниры Егорова Р.Н., М.К. Аммосов бириинигэр турниры Диодоров Г.Г., Сага дьыллаагы блиц-турниры Еремеев В.Л. тэрийэн ытталлара былаанга көрүллүбүтэ. Кинилэр ити күрэхтэниилэргэ спонсордыахтаах нэһиликтэр федерацияларын кытта эрдэттэн үлэлэллэрэ санатыллыбыта. Ааспыт сыллаахха сорох нэһиликтэр кыттыбатахтара, ол быйыл хатылааматын ситиһиэхтээхпит.

Сыл бастакы аңарыгар үлэ итинник хайысханан баран эрэр. Күрэхтэниилэр графигы туһунан ытыллыларыгар Леонтьев, Егорова, Рехлясов элбэхтик үлэлэтилэр. Хамаатта, Партизан, Арбын, Көбөкөн, Хатын Арыы, I Хомустаах, Таастаах, Салбан нэһиликтэригэр биллэр-көстөр үлэ ытыллар. Общественнай тренердэр Д. Николаев, П. Бугаев, И. Эверстов, Г. Иванова, И. Протопопов секциялары (куруһуоктары) үлэлэтэн үөрэнэччилэртэн иккис, үһүс разрядтаахтары үүннүлүлэр. Оҕо спортивнай оскуолатын үөрэнэччилэрэ туртан-тур ахсын ооньуур кылаастарга үрдүүр.

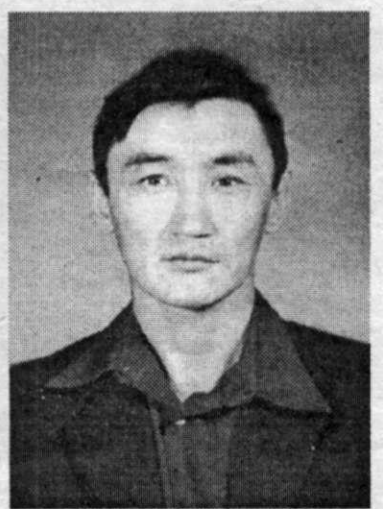
Ити саҕалааһын сыл иккис аңарыгар итинник бардаһына, туруоруммут сыалларын ситиһэр кыахтаахтар.

ХААРТЫСКАЛАРГА:

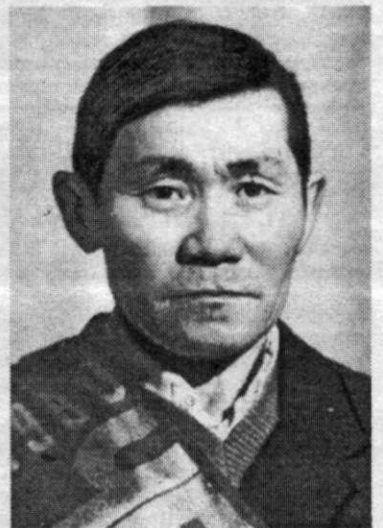
1. Улуус дуобакка федерациятын 1987-1991 сс. председателэ М.Я. Колесов.
2. Улуус дуобакка федерациятын 1991-1999 сс. председателэ Г.Г. Диодоров.
3. Улуус федерациятын председателин солбуйааччы, маастарга кандидат А.А. Рехлясов.
4. Улуус судейскай коллегиятын салыааччы, I категориялаах спортивнай судьуйа А.Н. Софронов.
5. Нам селотун дуобакка федерациятын председателэ, маастарга кандидат Г.К. Егоров.
6. Хатын Арыы федерациятын председателэ, общественной тренер И.С. Эверстов.
7. Республика призера, Нам улунун уонна Дьокуускай куорат үөрэнэччилэргэ чемпиона, маастарга кандидат Вася Прокопьев.
8. Улуус федерациятын председателин солбуйааччы, ДЮСШ ыстаарсай тренерэ И.Р. Леонтьев.
9. Улуус ветераннарга 1998 с. чемпиона, дуобат ветерана, спорт судьуйата М.Е. Пестерев.

Диодоров Г.Г.

Софронов А.Н.

Эверстов И.С.

Пестерев М.Е.

(Салгыыта бэчээттэниэ)

ЭДЬИЙ БААРА ҮЧҮГЭЙИЭН!

Эдьий ийэлээх аҕа кэнниттэн баар-суох күндү киһи. Барахан кэмнэргэ кини өйүүр, көмөлөһөр, сүбэлиир-амалыыр. Оннук эдьийи ким сөбүлээбэт буолуодуй?

Мин эдьийим Николаева Гризаиды Михайловна биригэ төрөөбүттэригэр он-

нук киһинэн буолар. Кини билигин I Хомустаах нэһилигэр олоһор. Эдьийим идэтинэн үрдүк үөрэхтээх учуутал. Өр сылларга Партизан оскуолатыгар учууталлаабыта, сайын аайы үлэ сынналан лааһырын салыан оҕуруокка үлэлээбитэ. Кэлин I Хомустаах оскуолатыгар

«Хозяюшка» куруһуогу тэрийэн, ас астыырга үөрэппитэ.

Эдьийим үс оролоох. Улахана Туяара педфагы бүтэрэн I Хомустаах оскуолатыгар социологунан үлэлиир. Уола Павел Дьокуускайга «Ленагазка» үлэли сылдьар. Үһүс оҕото Аня СГУ-га нучча тылын салаатын бүтэрэн эрэр.

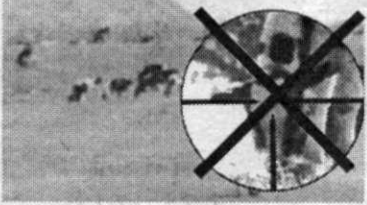
Эдьийим наһаа үлэһит. Ол курдук танас тигэр, баайар, миннигэс баайытык ас астыыр. Мин бырааппынан кини тордун, бурдук астарын, салааттарын

ордук сөбүлүүбүт. Билигин эдьийим хаһаайыстыбатын көрөн дьиэтигэр олоһор. Саас аайы оҕуруот олоһор. Бырааһыннык аайы биһиги үгэс курдук эдьий-битигэр барабыт.

Мин эдьийбинэн кизн туттабын. Киниэхэ сир үрдүгэр баар бары үчүгэй баҕарабын! Күн сиригэр эдьий баара үчүгэйин!

Динара Никитина, НУТ.

Тылтан — дьыалага!

УОРУУНУ ТОХТОТУОХХА, КӨЛӨПҮНЭНИ СУОХ ОҢОРОУОХХА

От ыйын 5 күнүгэр улуус дьаһалтатын актовой саалатыгар Нам улууһунгар ынах сүөһүнү, сылгыны араҥачылааһынна, наркоманияны, баһаары утары охсуһууга аналлаах актив муньаһа ытыгылына...

хиниэрдэ, муньах кыттыылаахтара бу бырайыакка эбии киллэрэллэригэр, сүбэ-ама биэрэллэригэр ынырда:

«Бу оҥоһуллубут программа бырайыага 3 хайысханан үлэтиэр: ынах сүөһүнү, сылгыны уорууну, наркотигы уонна баһаары утары охсуһуу. Улуус үрдүнэн барыта 185 ынах сүөһү, 105 сылгы сүтүтэ, 15 холубунай дьыала төрилиннэ, бу дьыалаларга 18 ынах сүөһү, 4 сылгы сүтүтэ ирдэнэр. Ити төриллибит дьыалалартан 6 арылынна, 2 сылгы уонна 7 ынах сүөһү билиннэ. 12 киһи уоруунан дьарыктаммыта билиннэ, бары Нам улууһун олохтоохторо. Саастарынан ылан көрдөххө, 18-н 25-гэр диэри 4 киһи, 25-тэн 35-гэр диэри 4, 35-төн үһөһэ эмиэ 4 киһи. Уоруу бириэмэтэ — кизгэ уонна түүн. Миэстэтэ — 13 төгүл тыага, 2 төгүл нэһилиэнньэлээх пуунга. Дьыалалартан 8-гар транспорт туттуллубут, 10 сүөһү саанан ытыллыбыт. Түбэспит 12 киһиттэн 6-та урут сууттана сылдыбыт дьон. 8 киһи үлэтэ суох, 4 үлэлээх. Бу дьонтон аҥардас биэр эрэ киһи хаайылыбыт, уоннаарылар условнай ылбыттар. Онон биһиги атын улууустар уоппуттарын туһанар-

быт наада, атын улууустарга сүөһү уорбут дьон үксэ хаайыыга киирэллэр. 1999 сыл бастакы анарыгар 6 дьыалага силиэстийэ ытыллар. 11 сылгы уонна 1 ынах сүөһү сүтүтэ ирдэнэр. 4 дьыала арылынна.

Программа барылыгар киирбит биэр хайысханан наркотигы утары охсуһуу буолар. Нам улууһунгар 105 га сиргэ көлөппүнэ үүнэр. Бу үүнээйини от ыйын 15 күнүгэр диэри суох оҥоруоха сөп, ол кэннэ сизмэтэ түһэн эһиит сир биэр үүнэр. Уонна физическэй ньыман силистэри үргээн, хорутан эрэ суох оҥоруоха сөп. Көлөппүнэ үүнэр 32 сирэ бэлиэтэннэ. Үүнэр сирэ сыл аайы кэҥээн иһэр. 1998 с. наркоманияга 20 буруй оҥоруута тахсыбыта, бу наркотигы харайыы, тизийи уонна дьонтон ылыы эбэтэр бааһынаттан үргээһин. Буруй оҥорбуттар 95 бырыһыаннара куораттан сылдыллар. Уопсайа 32 киһи дьыалага тардылынна, ол иһигэр 14 урут сууттана сылдыбыттар, 2 саастарын ситэ илик оҥолор. Барыта 74 кг 805 гр көлөппүнэ былдыһанна. 1996 с. 15 га көлөппүнэ үүнэр сирэ суох оҥоһуллубута, онон быһыл нэһиликтэр баһылыктара бу үлэбэ дьон-

ну таһаараллара ирдэнэр.

Үһүс хайысха — баһаары утары охсуһуу. 1998 с. 11 баһаар буолбута, 3 баһаары бэйэбит улууспут олохтоохторо таһаарбыттар, 8 чабылтантан буолбута. Быйыл 3 баһаар чабылтантан барда. 17 баһаар көрдүгэнэ бэлиэтэннэ, 3 киһи өллө, 1 эчэйдэ.

М.М.Павлов дакылаатын сүннүнэн 3 ыйыты киирдэ, кэпсэтиилэргэ уонтан тахса киһи кытынна. Төһө да элбэх киһи тыл эпитин иһин биэр да түптээх сүбэ-ама бэриллибэтэ, туһаннаах этии киирбэтэ, онон милиция начальнига хомолототун биллэрдэ, арай Модут нэһилиэтин баһылыга Е.Н. Дьяконова этиитэ арыый сөптөөбүн бэлиэтээтэ. Евдокия Николаевна этиититтэн: «Бу программа олох киириитигэр улахан ыарахаттар бааллар. Сүөһү сүтүүгүтүр ахсаана баар эрэри, дакаастырыбыт аҕыйах. Бостуук кыайан көстүбэт, эпитэтинэстэн куттаналлар. Модука көлөппүнэ үүнэр сирэ элбэх. Онооһор суол кытыгыгар үүнэн турар, ону дорожнайдар грейдеринэн хоруттарыахтарын сөп этэ. Көлөппүнэни суох оҥороҕо ГСМ боппуруоһа ыарахан. Ол да буоллар көлөппүнэни утары охсуһууга нэһилиэнньэни сир биэр кытыа-рыахпыт. Программа туолуутугар, олоххо киириитигэр бука бары үлэтиибит.

Үөдүй ветерана Попов Б.Н. бу боппуруоһу олус хойутаан саҕалаабыт диэтэ, аҥардас милиция үлэтиитэригэр, участковайга сэлээннир табыллыбат, общественны туруоруоһу наада дьон сүбэлээтэ. ГИБДД начальнига Зорин М.К. сүөһүнү хаайан мэччиттэххэ,

күрүө тутуохха дьон эттэ. Онтон Аппааны бөһүөлгүн олохтооһо Винокуров З.В. программа милиция эрэ үлэлирин курдук оҥоһуллубут, хас уулусса аайы хамнастан маньыһыт тутуохха дьон сүбэлээтэ, уоруу дьыалаларыгар сокуон олус сымнаҕаһын бэлиэтээтэ. Хамаҕатта нэһилиэтин ветерана Васильев М.П. бу боппуруоһо саамай сөпкө турбутун тоһоҕолоото уонна уоруйахтары нэһилиэнньэ сууттуура ордук буолуо этэ дьон баҕа санаатын үллэһиннэ. Уоруйахтар көнүл-босхо сылдылларын, биэр эрэ киһи биэр сылга көнүлө быһылыбытын абаран-сатаран туран эттэ.

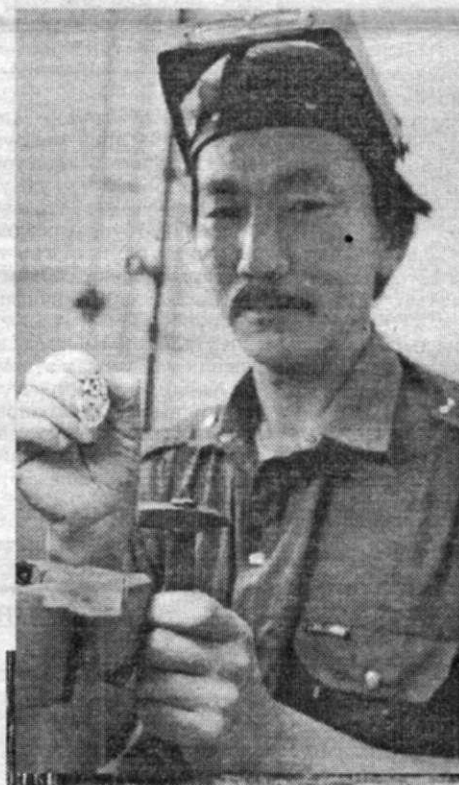
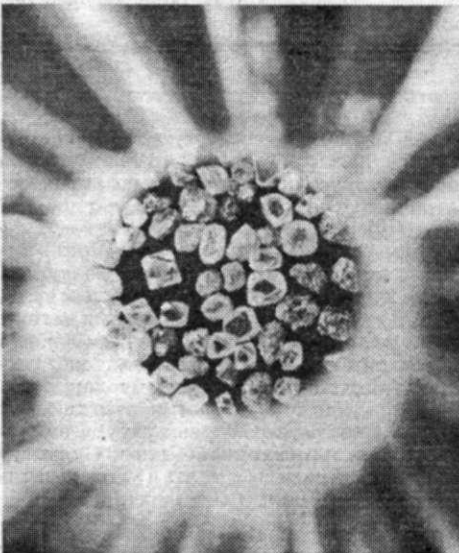
Түмүккэ улуус баһылыга А.Н. Ядрев программа бырайыагынан үлэ ытыгылыа, онон хас биердии киһи, чуолаан нэһиликтэр баһылыктара чолчу үлэлэһэллэригэр ыгырда.

Программа бырайыагар ыйылыбытынан, «Итэҕэл телефона» үлэлиир. Онон тыага, бааһынага, нэһилиэнньэлээх пууннарга сүөһү өлөрүүтүн дьарыктына сылдыар, эбэтэр саарбах дьону көрбүттэр ааккытын-суолгутун эпэккэ эрэ манньк телефоннарынан биллэр-рэгитигэр милиция отдела көрдөһөр: 02, 21-340, 21-489. Массына нүөмэрин, маркатын, өңүн, сир аатын, сылдыар дьон тас көрүннэрин этэргитин умнуман. «Энсиели» хаһыакка сүөһүнү хайдах араҥаччылыбыт дьон боппуруоһу тула кэпсэтигэ ыгырабыт.

В. РЫКУНОВА

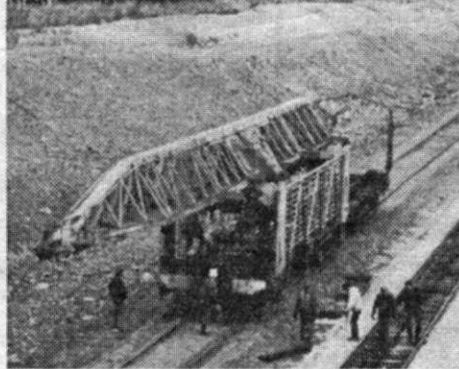
Экономика — олохпунт туллар туттаага

САХА АТААБАТАҕА СУОХ

Саха Республикатын Президентэ М.Е. Николаев республика Парламеныгар уонна нэһилиэнньэтигэр анал суругар «биһиги государство экономика эйгэтигэрэн букатыннаахтык туораан биэриэхтээх «рынок тугу барытын миэстэтигэр туроруохтаах» дьон санааны хаһан да өйөөбөтөхпүт» дьон этилибит. Ааспыт историяны ырытан көрдөххө ханна государство рыночнай сыһыаннарга киириигэ производство сүрүн салааларын салайсыбыт, дьаһайсыбыт дойдударыгар үтүө түмүктэр ситиһиллибиттэрэ. Хойутаан да буоллар бэйэ тизэргэнин сааһыланьы, содуута суох сүбэлэртэн аккаастанан олохтоох усулуобуйаны учуоттаан дьаһаныы туох куһаҥнаах буолуорай.

Биһиэхэ айылда ураты суолталаах баайын саппаһа дэлэҕэй, онон дыоус республика кыахтаахтык сайдарыгар объективнай төрүөттэр бааллар. Нэһилиэнньэбит даҕаны 1,5 мөлүйүөнү кыайат ахсааннаах (тэҥнэбилгэ: Новосибирский куорат - 1,5 мөл. тахса киһилээх), ону кыайан аһапакка-тангынарбакка сунхатыырыбыт эчи сүрүн! Көнники кэмгэ үгүстүк этэллэрин курдук производство дохуоттаах салааларын, ол эбэтэр промышленноһы, күөскэ сайыннардахпытна эрэ сарсынгыбыт тот, ньир-бааччы олоххо кубулдуоҕа. Оноуоха Президент «уустаан-ураннаан эттэххэ «күндү комплекспыт» оруолун, миэстэтин, сыалын-соругун туруктаахтык быһаарар кэмэ кэллэ. Алмаас — сырьё; бриллиант - полуфабрикат; ювелирнай оҥоһук - табаар. Аан дойдуга бүтүннүүтүгэр итинник. Биһиги эмиэ «күн тааһыттан» мунугуур барыһы ылыахпытын баҕарар буоллахпытна итинник суолу тутуһуохтаахпыт. Ол курдук алмааһы чочуй-

ар, кизгэли оҥорор, күндү таастары чочуйар салаалар иннилэригэр экспорт кээмэйин улаатыннарар, республика таһыгар 100 мөл. доллартан итэҕэһэ суоҕу атылыыр сорук туруорулуна.

Саха сирин содуруу өттүн баайын тэтимнээхтик баһылыах тустаахпыт. Климатынан республикага саамай ордук сирбит, туһалаах баай өлгөмнүк үөскээбит миэстэлэрэ элбэх. Эбитин тимир суол хайы-үйэҕэ кэллэ.

Гаас, нефть үөскээбит сирдэрнэ туһаҕа таһаарыы соруга биһиги эмиэ көһүтэр» - дьон промышленность сайдар сүрүн тускулларын ыйыт.

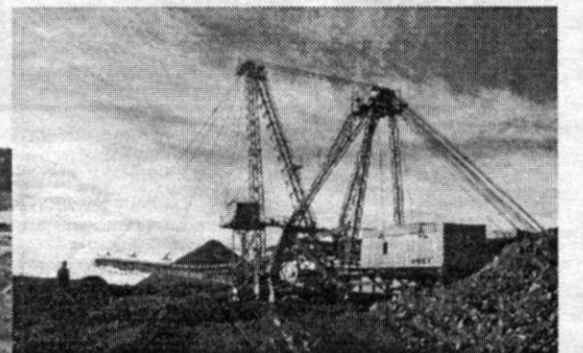
Биллэн турар производство бэйэтэ-бэйэтигэр сайдан барбат - төһө даҕаны халыҥ харчыны укпунт иннигэр. Производствонь үрдүк билиилээх, культуралаах үлэһит кадрдар сайыннарыахтара. Бу иннигэр сүрүннээн тастан кэлэр күөстэри туһанарбыт. Алмаас, көмүс, таас чох карьердарыгар, разрезтарга саха сирэйдээх тарбахха баттанар буолара. Ону саха киһитин айылдата атыһынан, дьаардаах салгыны сөбүлээбэтинэн, сүрүбэ, санаата сыпатынан быһаччы быһаараллара. Мин санаахпар, бу бэйэни сэнэни буолар, «салаас» психологиятын дьайытын быһытынан сыаналыахха сөп. 80-нүс сыллар кэтэхтэригэр партия обкомун сорудаһынан оройуоннартан төрүт олохтоох ыччаттары промышленнай куораттар орто анал техническэй үөрэх заведениеларыгар ытыгы төриллибитэ. Манна түһээн быһытынан үлэлэрииттэрэ, биһиги оройуонмутугар 30-ча киһиэхэ сорууда бэриллибитэ. Араастаан агитациялаан, соровор күһэйсэн ити сыһыспараны толорбуспут бадахтаах, ол эрэн үгүстэрэ өр-өтөр буолбакка төннөн кэлбиттэрэ.

Комсомол ыгырытынан сорох ыччаттар БАМ-на, АЯМ-на тийээн үлэлээбиттэрэ, ону билигин олус үчүгэйдик ахталлар. Мантан сылыктаахха олохтоох ыччат наада буоллаҕына промышленнай идэлэргэ сыстыан сөптөөх. Ити үһөһэ ахтыбыт түһээннэн хомуйан ытыгы оччолорго объективнай төрүөт суоһуттан туох да көдүүһэ, туһата суох буолбут эбит. Билигин балаһыаньы хайдаһый? Тыа сиригэр 3-4 даҕаны идэлээх киһи дьонун үлэни булара уустук, бюджет эйгэтигэр сарбыһы бара турар, производство атын

кимостарын курдук үлэлээбэккэ хааһынаттан харчы ыла олуоруодун диэбэппин. Ким хайдах сатырынан, хармаана уйарынан үлэни тэрийин, дьэи кэргэнин итиэн сөп буоллаҕа. Ол эрэри сүрүн дохуоту тыа хаһаайыстыбатын эйгэтигэрэн куду тардан ылдар хайдах да кыаллыбыт суол.

Урут промышленноста үлэһит кэлбит украинецтар, белорустар, нууччалар ода. омуртар кэксэ биричиинэлэринэн дойдударыгар төннөллөр, аны сир баайын хостуур салаага инвестиция аччаан, государствотан көмө куччаан үлэ миэстэтэ аҕыйаар. Ити республика тас өттүгэр барыт үлэһит дьону киминэн солбуйабытыт? Манна икки эрэ суол баар. Бастакыга, балэм специлистары тастан ыгырды. Бу олохтоох нэһилиэнньэ үлэһит хааччылыгытын проблематын быһаарбата чаччы, ону аһан үп республика таһыгар барытын биэр суолунан буолар. Иккиннинэн, бэйэ олохтоох үлэһит кадрдары бэлэмнээн таһаарыы, бу суол биллэн турар уустуктардаах, маннай утаа элбэх ороскуоту эрийиэр. Ол эрэри тигэх уһугар промышленность дьонун салааларын национальнай кадрдарынан толору хааччынахпытна саха омум ииники сайдытыгар, аар-саарга аатырытыгар дьонун олук охсуллуон сөп этэ.

Бу күнүгэр биһиги улууспутугар Президент аппаратыттан Федоров Н.А. тахса сылдыар. Кини бу үһөһэ ахтыбыт проблемаларытыгар хаһыс да сылын дьарыктанар эбит, бэйэтэ сонун көрүүлэрдээх, кэксэ былааннардаах. Николай Афанасьевич төриитэриинэн, нэһиликтэриинэн кэрийэн дьону-сэргэни көрсөн санаа атастаһар, сага идеялары, этиилэри билэр-истэр баҕалаах. Онон бу темага интэриэстээх дьон хаһыат

нөҕүө, биитэр быһаччы көрсүһөн санааларын атастаһар хайа баҕарар кыахтаахтар. Бу дьонун дьыала биер-икки күнүнэн быһаарыллыбат, уопсай сүбэһэн эрэ үтүө түмүктэргэ аҕалыан сөп.

Кырдыга даҕаны, төһө даҕаны үөрэх диэтэрбит, төһө даҕаны ыччаттарбыт туһугар ыалдыабыт дьон эттэрбит күннэтэ уулуссаны мээрэйдиир, ускул-тэскил сылдыан олох очурдарыгар оҕустарыан сөптөөх эдэр дьоннордоохпунт. Хаһан эмэ олох бэйэтэ онун булуоҕа, ким эмэ көмөлөһүөҕэ дьон ээр-сэмээр олоһор тутах буоларай? Ол онугар горняк, шахтер, проходчик, о.д. сонун идэлэри баһылаан дьон дохсуна, кэрэтэ буола тыһыллан-хабыллан таһыстартарына уопсайынан даҕаны олохпунт тупсаарай!

В. КАСЬЯНОВ

көрүнгөрө чугас кэмнэргэ сайдар кыахтара суох. Оттон тыа хаһаайыстыбатын производствота, ордук Саха сирин курдук тыһыс усулуобуйага, рентабельнайа суох. Онон этэллэрэ да буолуо тыа сиригэр производствонь тэрийи - кумахха ууну куппунт кэриэтэ барыһыс, дохуот аҕалбат. Төттөрүтүн, промышленность барыстаах салаалара элбиер чинчилээхтэр.

Мин Америка индеецтарин, Аляска эс-

Ыйдарынан туомнар

Биһигини биэс эйгэ: буор, салгын, уу, уот, тимир (таас) иили эргийэр. Кинилэрэ суох сатампапыт. Ордуку буорга сүдү суолта бэриллэр. Киһи-аймах олоһор биһигэ - сир шара сүннүүнэн буортан тумулуктанар. Ити иһин тыһнар тыһнаах барыта буоркуттаах. «Буортан былаһан, салгынтан санааланаан, иэргэйэр икки атахтаах, салт-малт сағалаах

кээмэйдээх. Орто туруу дойдуну уолан баранар уулаарын, охтон бүтэр мастаарын, тыһнаах барыта мунгур үйэлээрин өһүк дьайааннарбыт хара маннайгыттан өйдөөн, барыны барытын харыстыыр, араҥаччылыыр суолу тутуспуттара: сүөһүнү (ынах, орус, ньирэй), сылгыны (биэ, атыыр, кулун), ыты (нохой - атыыр ыт, сүптүр - тыһы ыт, үнүгэс - ыт оҕото),

тахсар, буортан сүмэлэнэр. Оту-маһы мээһэ алдыапат, көтөрү-сүүрэри үлүбүөй өлөрбөт буолуу - бу өбүгэ ыттык сизэрэ. Күөх маһы уматыкка хаһан да туттубаттар. Хаппыт-иммит, «өлбүт» эрэ үүнээйи уокка барыахтаах. Тыһнар тыһнаағы үрүҥ тыһын быһаары туран, хайаан да үрдүк айылылары, иччилэри алгыһылар, айах туталлар. Буортан сирээдийэр сирдээһи эйгэһэ алгыһы иҥэри - айыы киһитин

күүстээх эйгэ. Кини көмө кэллэ. Тулаһыыр айылбаҕа алгыһы анаа. Ханна да тийи, сире-уоту аһата сырыт, алгыста эт. Буорга анаан, манньк алгыс этиллэр: **Иэйэхсит Аҕырыа көмүс Көһөһүнэ Саксыраатаҕа буоллун. Лох! Лох! Лох! Оҕо түстүрү, Быһаҥ киридин, Уйгу олохсуйдун. Дом!**

АЛГЫСТАР Ууну айыы киһитэ тыһнаах, аһаҕас эйгэнэн ааҕар. Онон ууга манньк алгыһы иҥэрэллэр: **Эдэһи Иэйэхсит Эбэрдэтэ түстүрү. Тобулу ханнар, Көхсүрү кэҥэт, Сүрүрү-быары**

сылаанньыт, Эти-сиһи чэбдит. Айыы Аҕырыата буол. Лох! Лох! Лох! Дом! От-мас иччилэрин, Эрэкэ-дэрэкэ оҕолору аһатыы эмиз анал алгыстаах: **От иччитэ - Обугуһаһыт уолаттар Сэбирдэх иччитэ - Сэбигэрэһит кыргыттар Аһаҥ-сигэ.**

Киһи өйүнэн-санаатынан сирин-дойдун араҥаччылаахтаах, уйгу олохсуйарыгар көмөлөһүөхтээх. Оноуоха манньк алгыһы этэллэр: **Арыһаах Алаастарбар, Аһаат-муһаат Сыһыһаарбар Урүрүгүлэ түстүрү. Араҕас илгэ киридин. Тускуо! Тускуо! Тускуо! Дом!**

Дабыл ОТ ЫЙА - БУОР

айыы киһитэ айыллыбыта» диян этэллэрэ, былыргылар. «Буор саха, уу сахалыы, салгыһын кут» диян өйдөбүллэр, киһи айылба сүрүн эйгэлэрин кытта быстыспат бири кэлмин көрдөрөн, биһигини айылба оҕолоро дэтиэриг дэтэллэр. Айылба - тыһнаах эйгэ. Кини эмиз көмнээх-

торокуну (сибиһиньэ), хойу (овца), ымаҕаны (коза) ода суол-суол анал ааттардаан иитэр-уһатар буолбуттара. Тараа (пшено), арбай (ячмень), үкүр (просо), сэлиһинэй (пшеница) үрүүлэрин ыһан, бурдук оҕостон, үтэлэнэр, үөрэлэнэр этилэр. Бу ааттаммыт барыта буортан

төлөрүөбөт иһэ. Алгыс — үүннэрэр, сайыннарар, иитэр тыл. Алгыһынан олоһуу — бу айыы суолун тутуһуу. Алгыс баһа сылаах, үтүнү үкэстэр, үөрүүнү үрдэтэр. **ТУОМ** Буор — үрүҥ тыһыммытын өлөйдүүр эриэккэс

Күндү кэргэммин, ийэбитин, эбэбитин УШНИЦКАЯ ЭЛВИ ДАВЫДОВНАНЫ 60 саакынан иттистик-истиһик эбэрдэлибит! Балдырбакка, кырдыбакка уһундук, дьоллоохтук олоҕу!

МАХТАЛ

Бу дьыл бэс ыйын 1 күнүгэр 48 сыл биригэ өйөһөн тапталлаах кэргэним, күндү ийэбит, эбэбит, хос эбэбит Еремеева Феврония Ивановна сүтөрбүт ыар коммитигэр, өйөбүл, күүс-көмө, сүбэ биригит Нам улуспутун коллективтар, Модут нэһилиэгин дьаһалтатыгар, ветераннарын сэбиэтигэр, улус дьаһалтатыгар уонна ветераннарын сэбиэтигэр, аймах-билэ дьоммутугар, нэһиликпит дьонугар, чугастык саныыр ыалларбытыгар барҕа махталбытын тирэбэит.

Барыларыгар бары үтүнү, үлэлэригэр, олохторугар ситиһини, бар дьонноругар куруук истиг сыһаннаах буолалларыгар ис сүрэхпитигэр баҕарабыт.

Күндү кэргэним, аҕабыт, эһэбит, убайбыт Охлопков Григорий Спиридонович олус хомотолоох быһыыга эмискэчи ыалдыан олохтон туораабытыгар ыарахан коммитигэр сүбэ-ама биригит, күүс-көмө, тирэх буолбут дьоммутугар нэһилик баһылыга Захаров Н.Д., табаарыстарыгар: Кривогорницын Ю.В., Винокуров В.А., Жирков Д.С., Харитонов В.Н., Гоголев Е.Н., Жирков П.Д., Шелковников Д.А., Данилов К.Е., Ушницкая В.В., Захаров Р.А., Ильин В.Н., бааһынай хаһаайыстыбаларга, биригэ үөрэммит табаарыстарыгар, НПУ, балыһа коллективтарыгар, чугас ыалларбытыгар, олоһун тиһэх күнүн атаарсыбыт нэһилик олохтоохторугар, аймахтарбытыгар тыһынан кыайан этиллибэт барҕа махталбытын тирэбэит. Баҕарабыт эһиэхэ чэгиэн доруобуйаны, олоххутугар дьолу-соргуну.

Махталы кытта кэргэнэ, оҕолоро, чугас аймактара

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА Нам боһуөлэгин иһигэр центральной уһаайбалаах, телефоннаах, оһоһунан оттулар 5х7-х мас дьыа атыһыланар. Санаата собугар. Билсэр телефонунт Аппаһыта 23-2-45 Слэп-донтар. Продаецт сруб-лафет 6,5 х 7,5. Справки по тел: 21-0-39, вечером

01 сэрэтэр ЭРДЭ ДЬАҔАММЫТ — ИЭДЭЭНТЭН БЫҔАММЫТ

Саха Республикатын ИДМ баһаарынай сулуустатын управлениетын 1999 с. ыам ыйын 17 күнүттэн 124 №-дээх «Баһаары утары ууну хааччыны туругун бэрэбиэркэлээһингэ «Гидрант» меһэһиҥи биллэрэр туһунан» бирикээһигэр олоһуран Нам улуһугар аналаах былаан ылыһыллыбыта. Уулаах иһиттэри көрүү-исти, киһилэри туһанан баһаарынай-тактическай занятиелар тэрилиннилэр. Бэрэбиэркэ тугу көрдөрдө? Нам селотугар 19 ититиллэр баһаары утары аналаах резервуардар бааллар, онтон 9-һа МУ НУ ЖКХ балансатыгар тураллар. Отгон Универмаг, КСМК, 1 №-дээх Нам орто оскуолатын, лесопуун аттыгар баар иһиттэри ким да билимэт, отой да хаһаайына суох буолан таһыстылар. Бу олус наадалаах тэриллэр оһоһулуохтарыттан туһалаабат туркутаахтар. Сирийэн көрдөххө манньк резервуардар үкүсүгэр атын хаһаайыстыбаннай наадаларга, ититэр системаҕа ууну хаачыдырға туттуллаллар. Дьингээх сорокларыгар туһанылыахтаахтарын туһунан салайааччылар кыһамньыла-ра көстүбөт. Ол курдук 1 Хомуһаахха кварталнай котель-

найга баһаар кэмигэр баар иһиттэргэ мунһууллубут 200 куб.м. уу таах ууга кутуллубута. Онон ууну водовозтары бүтүн улуустан түмэн хааччылыһыт. Ити кэһиэ буолбут иккис баһаар кэмигэр эмиз уу суоҕа бэлиэтэммитэ. Сүрүн итэһтэринэн уулаах резервуардарга ууну оботторор тэриллэр суохтара, биитэр үлэлэбэттэрэ, манна техника чугаһырыгар суол-иис суоҕа, вентиллэр уонна задвижкалар дьикэтээхтэрэ буолаллар. Быһылыбыт рейдэлэр түмүктэринэн иһитинэри улуус баһылыгар, Нам селотун дьаһалтатыгар, МУ НУ ЖКХ-ға тиксэрилиннэ. Меһэһиҥи кэмигэр улуус дьаһалтатын коллегиятыгар баһаары утары ууну хааччыны туруга көрүлүбүтэ. 1999-2000 сс. оттук сезонугар ууну хааччынар резервуардары көрүүгэ-истиһигэ комиссия тэрилиннэ. Ааспыт оттук сезонун түмүгүнэн быһылыбыт бэрэбиэркэлэр кэһиттэн тэрилтэлэр салайааччыларыгар 159 пууннаах, ол иһигэр 19 пуун баһаарынай емкостарга сыһаннаах, 13 предписание туттарылына. Ааспыт ый 25 күнүгэр ити ыйыһылар аһардара туолбуттара бэлиэтэннэ. Меһэһиҥи кэмигэр административнай эппиэтинээкэ 6 салайааччы тардылына, баһаарынай өттүнэн эппиэттээх сорох дьон 600 солк. ыстарааптаннылар.

П. ЗЫРЯНОВ, улуус баһаарынай сулуустатын начальнига

КЭРИЭСТЭБИЛ

Таптыыр чугас киһибин сүтэрэр ыарахан да буолар эбит. Мин биригэ төрөөбүт убайым Жирков Семен Семенович суох буолбута сыл буолла. Бүгүн убайым туһунан санаан ааһым этэ. Сиһиньээһи 1971 с. бэс ыйын 6 күнүгэр Намга эмчиттэр дьиз кэргэнниригэр иккис оһонон күн сирин көрбүтэ. 1978 с. Намнаағы орто оскуола маннайы кылааһыгар кирибитэ. Оскуо-

лаҕа үөрэнэр сылларыгар кини эрэллээх табаарыс, үчүгэй спортсмен быһыытын биллэрэ. Волейболга, баскетболга, биатлонга элбэхтик улуһун чизһин көмүскэбэтэ. Ону тэнгэ музыкальнай оскуолаһы бүтэрбитэ, спортивнай оскуолаҕа эрчиллэрэ. 1988 с. оскуолаһы бүтэрэн бири сыл Намнаағы МПМК-ға үлэлэбэтэ. Онтон сааһын туолбакка сылдьан бэйэтин баһатынан 1989 с. армияҕа барбыта. Икки сыл Москваҕа Язов биригээдэтигэр КГБ-ға сулу-успалаан кэлбитэ. Ахтылдьаннаах Сахатын сиригэр, төрөөбүт Намыгар олохсуйбута. Кыра эрдэһиттэн техникаҕа сыстаҕас буолан суоппар идэтин талан үлэтин сағалаабыта. 1998 с. «Суһал көмөһө» суоппарынан үлэтин салҕан испитэ. Дьизэлэнэн-уоттанан, үлэлээн олох олоһор санаалааҕа. Таптыыр кыһыһын кытта сүрүһүн холбоон ыал буолаары сылды-быта...

Ону баара 1998 с. от ыйын 9 күнүгэр сырдык тыһына быстыбыта. Тиһэх күннэригэр аймахтара, доһотторо, билэр дьонубайбын кытта бырастылаһа кэлбиттэрэ. Сиһиньискэ биһигини барыбытын наһаа таптыыра, истинник саныыра, көрө-истэ, сүбэллэһи-амалы сылдыра. Сиһиньискэ элбэх доһоттордоһуу, табаарыстарын ыарахан көмнэригэр наар көмөлөһө сатыыра, үлэтин, дьэһтин умнан туран доһотторугар тирэх буолара. Ол эрэн биһигин өйдөөтөххө, сорох дьону сыһына табаарыс, доһор өҥосто сылдыбыт эбит. Ону биһиги, аймахтара, дьингээх доһотторо, билэн эрдэхпит. Биһиги Сиһиньискэбит олус эйгэһэ, күлэ-үөрэ сылдыар, үтүө киһи этэ. Баар-суох көрөр-истэр, аһатар-сиэтэр, харайар киһибит, таптыыр оһобут, убайбыт, бырааппыт, сиһимит суох буолбута олус ыарахан. Өссө ыарахана, кыһыһылааҕа диян—хара сана-

алаах дьон, убайбын өлөрүөхсүттэр наһаа аһаһан иликтэрэ. 27-лээх эдэр, доһубай киһи сылдьан эрэн өлөн хаалар кыаҕа суох. Буруйдаах син бири баар буолуохтаах уонна эппиэтинээкэ тардылылаахтаах. Биһиги, Сиһиньискэ аймахтара, доһотторо итинэ бары күүспүтүн ууруох тустаахпыт. Биһигини кытта биригэ курутууйбут, ыарахан көммитигэр тирэх буолбут аймахтарбытыгар, чугас дьоммутугар, Сиһиньискэ доһотторугар, биригэ үлэлэбэттэригэр биһиги дьиз кэргэн аатыттан махталбын тирэһим этэ. Сиһиньискэ ыра санааларын толорон олоһун салҕан этэнгэ олоһун. Онтон мин күндү убайбын Сиһиньискэни өрүү саныарым, ахтыарым. Кини сырдык мөһсүөнэ мэлдьи биһигини кытта баар буолуоҕа.

М. ЖИРКОВА

ИДЬУО ИҺИТИННЭРЭР ЧУУМПУ НЭДИЭЛЭ

Ааспыт нэдиэлэҕэ үс быһылаан таһыбыта бэлиэтэннэ. Ол курдук бэс ыйын 28 күнүгэр Хамаҕаттаҕа овоцехранилищеҕа электропроводка хатыһылан уот тура сырытта. Дьолго, эрдэ бэлиэти көрөннөр туту умуллардылар. Ити күн Нам-Дьокуускай трассатын 3-с километрыгар, Даадар утарыта гр. Винокуров И.М. бас биригэ «Тойота» мас-сыһына түһүннэннэ. ГИБДД линияһын бэрэбиэркэ ыһыттылар. Эмиэ ити күн Маймаҕаттан биллэрбиттэринэн, кимэ биһилибэт дьон маһаһын үрдүн үрэйэн киһи аһы-үөлү уорбуттар. Участковай инспектор бэрэбиэркэни ыһтар. Бытархай күлүгэһиннэһин иһин 3 киһи административнай эппиэһкэ тардылына. Миһиция отдельгар 13 киһи арыһылаан хоһон таһыстылар. ГИБДД инспектордара суол быраабылатын кэспит 29 водители туттулар, онтон 3-һэ арығы иһэн баран айаннаа-быттара билиннэ. Чуумпу нэдиэлэ ааста.

ОБРАЗЕЦ СПРАВКИ ДЛЯ ПРОВОЗА МЯСНЫХ ПРОДУКТОВ ЧЕРЕЗ ПОСТЫ ГИБДД Справка необходима для провоза мясных продуктов через посты ГИБДД. Отрывной талон остается на посту ГИБДД. Без данной справки мясные продукты будут изыматься для проверки их происхождения. Рынки без такой справки мяса не принимают.

СПРАВКА 6 февраля 1999 г. с. Нам. Настоящая справка дана гр. Иванову Ивану Ивановичу, 1955 года рождения, проживающему с. Нам Намского улуса, паспорт (серия, номер, кем выдан / либо другой документ, удостоверяющий личность) о том, что он имеет подворье крупного рогатого скота (инвентаризованный номер, № _____). 5 февраля 1999 г. Иванов И.И. из своего подворья забил 2-х годовалого бычка холмогорской породы, весом 110 кг, для реализации мяса на рынке г. Якутска. Ветеринарная справка имеется (прилагается). Справка дана для предъявления на посту ГИБДД. Глава администрации с. Нам (подпись, печать) Романова А.П.

ОТРЫВНОЙ ТАЛОН Настоящая справка дана гр. Иванову Ивану Ивановичу, 1955 года рождения, проживающему с. Нам Намского улуса, паспорт (серия, номер, кем выдан / либо другой документ, удостоверяющий личность) о том, что он 5 февраля 1999 г. из своего подворья забил 2-х годовалого бычка холмогорской породы, весом 110 кг, для реализации мяса на рынке г. Якутска. Справка действительна в течении 24 часов с момента выдачи.

РЕДАКТОР В.Г. КАСЬЯНОВ ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэһитин, дьизэбит аадырыһын чопчу ыйыһы. Автор этэрэ мэлдьи хаһыат санаатыһын бири буолбат.

“ЭНСИЭЛИ” - Нам улуһун хаһыата. 678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1. E-mail: editor62@sakha.ru

Тэриһэн таһаарааччылар: Саха Республикатын Правительствота, Нам улуһун дьаһалтата, редакция коллектива. СР бэһээт уонна маасабай информация көһүлүн көмүскүүр региональной инспекциятыгар регистрационнааһыт нүөмэрэ — Я 0085.

Талыһына уонна таһыһына “Энсиэли” хаһыат редакционной-издательской систематыгар. Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бэһээттэннэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээһэйэ 1,0 бэһээт. лине. Индекс — 54889. Тираһа — 2094. Бэһээккэ илии баттанна — 12:00 ч, 7.07.99 с. Сакааһын №-рэ — 84